

LBRIS

We know
books

ILIE POPESCU-MOHORA

Jurnalul unui om norocos

Cuvânt-înainte de Radu Carp

Ediție îngrijită de
Cristina Păiușan și Radu Carp

CORINT
ISTORIE
AUTORI ROMÂNI

—2024—

Cuprins

<i>Cuvânt-înainte</i> , de Radu Carp	5
<i>Istoria unui om norocos văzută de către editori</i> , de Cristina Păiușan-Nuică	13
<i>Copilăria, războiul și familia în câteva amintiri</i>	29
<i>Agenda italiană</i>	83
<i>Amintiri răzlețe</i>	173
<i>Agenda Mașinexport</i>	231
<i>Indice de nume</i>	233

Copilăria, războiul și familia în câteva amintiri

Sunt trecut în extrasul de naștere Ilie Năstase, zis Năstase Manea Nițu, zis Tănase. Născut la 12 iulie 1910, botezat la 20 iulie 1910. Năstase era unul din numele tatălui meu. Conform deciziei de pensionare, serviciul militar l-a făcut sub numele Năstase Niculae.

Nu este ușor să scrii ceea ce îți aduci aminte și mai ales să descrii, pe înțeles și într-un mod care să reprezinte ceva folositor.

Numele de botez Ilie reprezintă numele unuia din frații tatălui meu, unul din copiii Niculinei, care, înainte de moartea lui, l-a chemat și l-a recunoscut ca fiind fiul lui Manea Nițu, în satul Turculești. Numele de botez al tatălui meu este Năstase Niculina. Și acest nume are o poveste.

Tatăl meu este născut în 1878, la 25 aprilie, decedat în 1959, la 17 aprilie.

Extrasul de naștere este eliberat de comuna Poroschia cu numele de Năstase Niculina.

Înainte de a muri, și-a exprimat dorința să moară la 25 aprilie.

În calendar, la data de 17 aprilie sunt trecuți Sfinții Mucenici Simeon și Acachie. Această dată ar fi coincis cu data zilei de

naștere. Ca multe alte neîmpliniri pentru el, Năstase Niculina nu și-a putut împlini nici această dorință.

Am avut norocul să văd piața San Marco de la Veneția, să văd sarcofagul Sfântului Evanghelist Marcu.

*

Niciodată ura nu pune capăt urii!

Omul care vrea să se ridice nu are timp de pierdut cu certurile!

Cel mai bun mijloc de a triumfa într-o ceartă este de a o evita!

*

Niculina Stancu Mohora a avut pe Năstase Niculina declarat ca doică din satul Poroschia¹, comună aflată la vale (spre Zimnicea) de orașul Alexandria.

Năstase Niculina toată viața declara cu jale că i-a lipsit norocul pentru ca să fie un bastard.

Niculina, aflând despre faptul că tatăl băiatului a murit în convoiul ce însoțea carele cu luptătorii pentru eliberarea României spre Bulgaria (războiul 1877–1878), a fost alungată de neamurile din Alexandria și a născut în Poroschia, la doica ce fusese pregătită de familie să aibă grijă de copilul respectiv.

Alexandria era oraș în devenire, cu separarea a doi frați, unul deținea partea de la vale (Matache Voicu), altul partea de la deal (Iacovache Voicu). Unul deținea și satul Țigănești (moara Țigănești), altul deținea satele Adamești, Buzești și satele spre Orbeasca (Vitănești, Măgura, Guruieni).

Niculina, după lămurirea situației ei de mamă a băiatului cu numele Năstase, se întoarce în satul de baștină, în comuna Ulmeni. După o vreme, este căsătorită cu Manea Niță

¹ Poroschia, comună în județul Teleorman.

(Nițu) din comuna Turculești¹, cu care are doi copii, pe Ilie și pe Tudor, care mor de tineri. Manea îl recunoaște pe Năstase fiu legitim al lui și dispare și el din viață. Niculina se întoarce iarăși în satul Ulmeni.

După o vreme, este căsătorită în satul Zlata² cu Marin, fiul preotului Ovedenie (Vovidenie), căruia i se spunea de către săteni logofătul Marin. Acesta funcționa ca ajutor și cântăreț la biserica din Zlata, unde paroh era Vovidenie. Preotul avea o mulțime de copii și nepoți pe care îi creștea în jurul acestei biserici.

Niculina a avut în căsătoria cu Marin Popescu o fată, Alexandra, decedată încă din primele zile, astfel rămâne însoțită de Năstase – înscris la școala din comuna Dracea³ cu numele Marinescu Tănase, învățător fiind Guruianu, un om deosebit. Acesta avea obiceiul de a stabili, conform obiceiului timpului, nume românești, și astfel Năstase Niculina devine Marinescu Tănase. A avut colegi de școală pe doctorul Beca, medicul orașului Alexandria, pe episcopul Vartolomeu de la Râmnicu Vâlcea⁴, originar din același sat.

Marinescu Tănase, ca nepot al preotului Ovedenie Popescu, avea și o serie de nepoți, între care pe vărul Nae Popescu din Suhaia⁵, proprietarul unei case frumoase în Turnu Măgurele, cu doi băieți, Fănică Popescu, avocat la Turnu Măgurele, și Mircea, chirurg la Roșiori de Vede.

Semnalez după spusele tatălui meu că Niculina Stancu Mohora a fost cu adevărat soția unuia din cei doi frați,

¹ Sat aflat acum în județul Argeș.

² Zlata, sat în comuna Dracea, județul Teleorman.

³ Comună în județul Teleorman.

⁴ Vartolomeu Stănescu (1875–1954) a studiat Sociologia și Dreptul la Sorbona. A fost cleric ortodox, iar în anii 1921–1938, episcop de Râmnic.

⁵ Comună în județul Teleorman.

Iacovache Voicu și Matache Voicu, însă niciodată nu a îndrăznit să-i denunțe, în afară de vorbele „mi-au lipsit câteva secunde pentru ca să fiu toată viața un...”.

Totuși, nu pot să nu menționez că nașterea mea a fost în ziua sfântului apostol evanghelist Marcu¹ și aș fi dorit ca ziua de naștere să fie tot 25 aprilie.

Înainte de a muri, și-a spus că viața i-a fost un șir de dorințe, împliniri și năzuințe, pentru ca la sfârșit să plece fără să ia nimic, nici măcar plopul din grădină.

În grădină era și un plop măreț care se ridică semeț peste dealuri și câmpii, fiind semnalat ca punct geometric pentru tot ținutul din jurul satelor învecinate.

A plecat la 17 aprilie și ar fi dorit să plece la 25 aprilie 1959, după 81 de ani de muncă, speranțe și gânduri.

*

Născut la 25 aprilie 1878, la întrebările puse de copiii lui, cu aer de glumă, răspundea că este copilul făcut din înghesuială de la 1877. Nu poate să fie sigur de adevăratul lui tată, atâta timp cât acesta nu s-a întors acasă, iar neamurile au alungat-o pe Niculina (mama lui), ca să nască copilul în casa doicii.

Tatăl meu a fost un neobosit admirator și sfătuitor al țișanilor din Alexandria, pe care îi boteza după cererea șefului șatrei de țișani (al bulibașei). Primea țișani cu „bucătar adus pentru nașu”, la Bogdana. Nu se încheia nașia fără dansul țișănesc „ca la ușa cortului”. Mama era în ziua aceea supărată, nu vorbea cu nimeni și îi era frică să umble printre țișani prin sat.

Nașul stătea turcește și mânca împreună cu bulibașa, soțiile acestuia și mamele finilor care aduceau ploconul la naș ca să-i

¹ Apostolul și Evanghelistul Marcu a fost autorul uneia dintre Evangheliile. Casa sa a fost prima biserică creștină. Prăznuit la 25 aprilie, este considerat fondator al bisericii din Alexandria, unde a fost martirizat.

boteze. Pe unul l-a botezat Trandafir, pe altul Mihai, pe altul Carol, pe altul Manole și bulibașa era mândru de finii lui și de ploconul adus nașului.

Este drept că petrecerea se făcea cu așezarea cortului într-o poiană la marginea satului Găunoasa, numit așa pentru că se află în apropiere o movilă despre care se vorbește că este plină de găuri, găunoasă.

Către seară petrecerea se termina, tata se întorcea acasă mulțumit, încântat de ploconul primit și botezul copiilor țiganilor veniți de la Alexandria (sau din satele aflate în jurul orașului Alexandria). A trăit o viață întreagă cu gândul că nașterea sa în ziua Sfântului Apostol Marcu (25 aprilie) a fost predestinată pentru ca să fie ajutat în viață de țigani și a crezut că numai ei l-au făcut să trăiască, el, cel care a fost botezat în Poroschia cu numele de Niculina Năstase. Acest nume l-a purtat și în război, în 1916.

Școala primară a făcut-o la Dracea, cu numele de Marinescu Tănase, la un învățător foarte bun, Guruianu. Tot cu acest nume a fost și elev la școala de arte și meserii din Turnu Măgurele.

Cel mai bun prieten și sfătuitor al lui a fost Nae Popescu (vărul lui), cu care s-a apucat să întreprindă în satul Ologi (lângă Dracea) administrația schimbului de cai pentru poștă. Au fost destul de deștepți ca să facă altă meserie. Nae Popescu s-a mutat la Suhaia, s-a căsătorit cu o franțuzoaică bogată cu curtea în balta Suhaia, de unde prindea pește. Aveau și o casă frumoasă la Turnu Măgurele, unde locuiau din când în când.

Marinescu Tănase a fost îndrumat și s-a considerat ca făcând parte din familia nepoților lui Ovidenie Popescu. Pe când era la Ologi și se ocupa de schimbul cailor de poștă, a fost îndrumat de Beașcu să fie folosit în alte meserii. La moartea preotului Ovedenie și a fiului acestuia, a plecat pe jos în satul Bogdana, la

o rubedenie, Ilie Albu, și la soția acestuia. Astfel s-a despărțit de satul Zlata și de mama lui, pe care a lăsat-o singură și apoi, după căsătoria lui, s-a retras la Bogdana și Niculina.

Un întreg roman de viață lungă, o viață zbuciumată a Niculinei Stancu Mohora, mama unui copil cu viață începută în ziua Sfântului Marcu, 25 aprilie, patronul lagunei Veneția, cu mormântul în biserica San Marco din piața cu același nume.

Tot mereu așteptând o viață mai bună, mai folositoare, cu oameni mai dreپți, mai înțeleپți și totuși foarte zbuciumați, pentru a-i răsplăti pe cei care i-au ajutat ca să fie în viață.

*

În viață a avut preocupări pe care nu le-a mărturisit, deși unele din ele fac parte dintr-o călătorie la București. A stat la Hotelul Avram, pe lângă Mitropolie și Spitalul Brâncovenesc. Nu a vorbit niciodată despre scopul acestei călătorii și rezultatul ei. Am crezut că ar putea fi modul în care poate să fie capătul unui [indescifrabil].

Într-una din zile de gânduri cu Antipa, s-a destăinuit spunând numele polițaiului, Noica, acesta a fost polițaiul orașului Alexandria. Toate acestea azi, spunea el, nu mai au nicio importanță. Totul este îngropat în țărâna acestui pământ, căci din pământ a fost făcut și în pământ se va întoarce. Noica sau alt nume, nu se știe care, am rămas Niculina Năstase. Cu acest nume am făcut război și la el am adăugat alte nume: Marinescu Tănase la școală, Popescu Tănase de la preotul Ovidenie, Năstase Manea Nițu.

Casa are scrise pe ea inițialele T.M.P. și în ele se află un îndemn: Tăcerea Marilor Povești nu se uită, se îmbospătează, așa cum se îmbospătează țarina pământului roditor, cu răscolirea trecutului.

Ilie, născut la 13 iulie 1910. Port numele unuia dintre copiii Niculinei.

Nu-mi aduc aminte decât de primul eveniment, tăierea moțului băiatului slăbuț, firav și totuși dornic de viață.

Mi s-a dat să prind un cocoș pe sub masă și atunci se zice că aș fi strigat „am coco”.

Casa era încă neterminată.

Peste un an, când casa a fost terminată, aveam plăcerea să mă joc cu o pisică. O țineam de urechea stângă și o mângâiam de la cap la coadă. Pisica torcea și mișca din coadă, iar eu o strângeam în dinți de o ureche. După cum o strângeam în dinți, pisica intona un cântec mai încet sau mai tare. Când țipătul era prea tare, o lăsam în pace și o mângâiam, iar țipătul devenea iarăși torsul pisicii. Mai târziu am observat că pisica avea urechea ușor găurită. Era cuminte și venea lângă mine torcând, iar eu o mângâiam pe spate și de-a lungul cozii.

O bătrână care se agita prin casă m-a învățat să-i spun: „pisicuță, măriuță, care dă lăbuță”, și trebuie să văd cum dă pisica din coadă. Bineînțeles, după ce am mângâiat-o de la cap la coadă și i-am dat drumul.

Baba Floarea lui Costache (Costăchioaia)

Am fost un copil singuratic și bolnăvicios. Printre cei care-mi îngrijeau sănătatea era și o bătrână care îngrijea copii, ne doftoricea cu descântece însoțite de diferite leacuri băbești. Era însoțită de un briceag, un brici închis între plăsele de aramă, cu lama neascuțită și puțin magnetică, iar în partea exterioară, spre capăt, era găurit și introdus un inel prin care era legat un șnur lung care se lega în jurul gâtului, astfel că acest brici era purtat în buzunarul de la șort.